

Botkyrka kommun

Beslut efter uppföljning för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Kvarnhagsskolan
belägen i Botkyrka kommun

Uppföljning av tillsyn i Kvarnhagsskolan

Skolinspektionen genomförde tillsyn av Botkyrka kommun under hösten 2016. Skolinspektionen fattade den 15 mars 2017 beslut efter tillsyn för Kvarnhagsskolan. Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i detta beslut. Uppföljningen bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som Botkyrka kommun inkom med 4 augusti och den 1 december 2017. Huvudmannen har även inkommit med kompletterande information den 14, 15 och den 23 mars 2018.

Sammanfattning av kvarstående brister

Enligt Skolinspektionens bedömning är nedanstående brister ännu ej tillfullo åtgärdade. Skolinspektionen konstaterar att Botkyrka kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

Skolinspektionens ingripande

Arbetsområde	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling		
Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.	Föreläggande	2018-09-21
5. Förutsättningar för lärande och trygghet		
Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.	Föreläggande	2018-09-21

Skolinspektionens bedömningar och datum för när huvudmannen senast ska ha åtgärdat bristerna anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattning av avhjälpna brister

Arbetsområde	Typ av ingripande
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	
Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet.	Brist avhjälp
Skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling.	Brist avhjälp

Skolinspektionens avslutar tillsynen avseende de brister som har avhjälpas.

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av tidigare beslut konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen inte avhjälpit samtliga påtalade brister. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälpa de brister som kvarstår.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Botkyrka kommun att senast den 21 september 2018 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studietrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Botkyrka kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Åtgärder

- Alla elever tillförsäkras studiero under samtliga lektioner.
- Alla elever tillförsäkras trygghet under hela skoldagen.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det fortfarande finns brister i elevernas trygghet och studiero på Kvarnhagsskolan. Visserligen har ett arbete för att komma till rätta med bristerna påbörjats, men arbetet har ännu inte gett tillräckliga effekter. Studieron varierar mellan olika ämnen och brister fortfarande i vissa ämnen. Elever och lärare berättar att det fortfarande sker kränkningar mellan elever, till exempel förekommer "skojbråk".

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder och av intervjuer vid uppföljningsbesöket framgår att ett långsiktigt förbättringsarbete för trygghet och studiero har initierats. Skolledningen och elevhälsans representanter berättar i intervjuer att en av kuratorerna är processledare för skolans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Detta arbete utgår enligt processledaren från Skolinspektionens konstaterade brist kring studiero. Arbetet utgår från tre delar: personalens gemensamma förhållningssätt inklusive lågaffektivt bemötande, att skapa goda relationer med eleverna samt värdegrundsarbetet. Skolan genomförde gruppstärkande aktiviteter med eleverna i början av höstterminen och processledaren berättar att tanken är att lärarna under mentorstiden kontinuerligt ska arbeta med värdegrunden. Men en representant i elevhälsan uppger att det sker "sporadiskt kontinuerligt". Lärarna och elevhälsan har varit på en föreläsning om lågaffektivt bemötande och lärarna har börjat läsa och diskutera en bok om lågaffektivt bemötande. Rektorn uppger i intervjun att arbetet med studieron och tryggheten är i ett uppstartsskede och att arbetet som processledaren har påbörjat kommer att följas upp. Processledaren har också förändrat vissa andra rutiner på skolan, för att kunna fånga in signaler för det fortsatta arbetet.

Det är inte studiero i alla ämnen

Elever och lärare uppger att studieron för eleverna varierar beroende på vilket ämne det är. I intervjuer med elever och lärare berättar de att studieron brister i vissa ämnen. I vilken omfattning studieron brister varierar mellan olika klasser då det är lärarberoende, enligt eleverna. Några elever uppger i intervjun att det

är "kaos" på minst en lektion varje dag, men andra elever menar att det är i ett visst ämne som studieron ofta brister. Med "kaos" uppger elever att de menar att elever till exempel skriker, går eller springer i klassrummet och kastar sudd. En annan elev berättar att studieron brister i vissa ämnen på grund av att läraren i ett ämne inte tar sitt ansvar och att elever på dessa lektioner inte är tysta och håller på med sina mobiler.

Rektorn bekräftar att studieron brister i vissa ämnen, men berättar också att skolan har påbörjat ett förebyggande arbete för att åtgärda bristande studiero. Rektorn berättar i intervju att skolledningen vet att det inte alltid är studiero, men att skolan har ett förebyggande arbete som de tror är den bästa åtgärden. I ett par ämnen är rektorn orolig över lärarens bristande ledarskap och där får eleverna "ett helt annat utrymme". Vidare berättar rektorn att skolledningen har identifierat vilka lektioner som det finns brister i studieron och att det görs insatser för att förbättra studieron. Rektorn berättar att kuratorn träffar arbetslagen kontinuerligt för att bland annat diskutera studiero och att kuratorn även handleder och stödjer lärare i arbetet med att förbättra studieron. Det är även planerat att lektionsobservationer ska genomföras.

Alla elever är inte trygga

Elever berättar att inte alla elever känner sig trygga och att det fortfarande förekommer kränkningar. I intervjuer med elever säger några elever att det inte alltid är tryggt på skolan. Vidare berättar flera elever i olika intervjuer att det förekommer bråk och så kallade "skojbråk". Flera elever berättar att det finns elever som blir mobbade, slagna eller retade av andra elever. Flera elever berättar att elever blir retade varje dag. En elev säger att om elever berättar för lärare att de blivit retade blir de utsatta för repressalier i form av hot eller våld av de elever som retat dem. Eleven uppger att hen känner till flera elever som blivit slagna efter det att de berättat för lärare. En elev menar i en intervju att våldet på skolan är ett problem. En annan elev uppger att det ungefär varje vecka uppstår bråk mellan elever.

Lärare berättar att det förekommer kränkningar mellan eleverna och att det saknas ett gemensamt arbete för att förhindra "skojbråk". En lärare berättar i intervju att det händer att elever ibland slåss med varandra, exempelvis efter det att eleverna spelat fotboll. Det förekommer även "skojbråk", som börjar som skoj men som sedan går överstyr. Enligt läraren finns det inte något gemensamt arbete för att förhindra "skojbråk". En annan lärare berättar att det även händer att elever retar varandra.

Rektorn och elevhälsan bekräftar att det förekommer "skojbråk" men berättar också att situationen har blivit bättre och att de arbetar för att öka elevernas trygghet. I intervju med skolledningen säger rektorn att "vi kämpar hela tiden"

med tryggheten på skolan. Rektorn berättar att "skojbråken" diskuterats mycket på skolan under våren och att de är en vanlig anledning till att någon elev blir ledsen. På frågan om hur skolan har arbetat med tryggheten svarar rektorn att det är svårt och att de ser att skojbråken inte är på skoj, trots att båda eleverna uppger det. Vidare berättar en biträdande rektor att antalet hot har minskat jämfört med föregående läsår men biträdande rektorn säger också att han ser att elever "är på varandra" i korridoren. Elevhälsan uppger i intervju att eleverna är trygga på skolan men säger också att det förekommer att elever slåss på grund av att de har svårt att kommunicera.

Motivering till val av verktyg

Enligt skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Eftersom Kvarnhagsskolan inte uppfyller skollagens krav på en skolmiljö präglad av trygghet och studiero, föreligger skäl att förelägga Botkyrka kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Botkyrka kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

- Huvudmannen säkerställer att psykologen är delaktig i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att psykologen fortfarande inte är delaktig i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Att psykologisk kompetens i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete saknas innebär att elevhälsans arbete för att stödja elevernas utveckling mot målen försvåras.

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Elevhälsan och rektorn uppger att psykologen fortfarande inte deltar i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Samtliga representanter för elevhälsan uppger i intervju att psykologen inte deltar i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Rektorn berättar i intervju att det finns en plan för hur psykologen, som började sitt uppdrag i december 2017, ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Men i ett skriftligt svar till Skolinspektionen den 14 mars 2018 uppger rektorn att psykologen endast kunnat anlitas för akuta ärenden.

Motivering till val av verktyg

Enligt skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Eftersom Kvarnhagsskolan inte uppfyller skollagens krav på att en psykolog ska delta i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete, föreligger skäl att förelägga Botkyrka kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Avhjälpta brister i verksamheten

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Botkyrka kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. (2 kap. 36 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Botkyrka kommun avhjälpit denna brist.

Motivering

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen vidtagit tillräckliga åtgärder för att bristerna avseende skolbibliotek och studie- och yrkesvägledning kommer att avhjälpas. Av inkommen dokumentation och av intervjuer under uppföljningsbesöket framkommer att studie- och yrkesvägledaren påbörjat ett arbete med studie- och yrkesvägledning för eleverna i de lägre årskurserna. Det finns vidare ett mediatek med en IT-pedagog på skolan. Mediateket är öppet varje dag för elever och lärare har möjlighet att använda mediateket som en del av undervisningen.

Skolinspektionen avslutar härmed tillsynen avseende de brister som bedöms som avhjälpna.

På Skolinspektionens vägnar

X Mårten Petersson

X Marie Högstedt

Beslutsfattare

Signerat av: Mårten Petersson

Föredragande

Signerat av: Marie Högstedt